

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตของประเทศไทยบทบาทและหน้าที่หลักเป็นของพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ศึกษาพระไตรปิฎกซึ่งเป็นหลักธรรมคำสั่งสอนทั้งคัมภีร์และวินัยปิฎกจนเกิดความเข้าใจความเข้าใจทั้งปริยัติและปฏิบัติแล้วนำไปถ่ายทอดให้พุทธบริษัทในรูปแบบการแสดงพระธรรมเทศนาตลอดจนการฝึกฝนอบรมภิกษุสามเณร ศิษย์วัด ของพระเถระครูอาจารย์ในวัดต่างๆ แต่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลายมิได้จำกัดเฉพาะพระสงฆ์เหมือนในอดีต เช่นการบรรยายธรรม, การอภิปราย, การสนทนา, การปาฐกถา นอกจากนี้ยังมีการเผยแผ่ผ่านสื่อประเภทเครื่องฉายต่างๆ ได้แก่ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ วัสดุที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ บทความวารสาร นิตยสาร ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา สื่อทั้งสองประเภทนี้คณะผู้จัดทำเผยแผ่ได้จำกัดเฉพาะพระสงฆ์เท่านั้น หากแต่ฆราวาสผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนาสามารถสนับสนุนการเป็นเจ้าของผลิตสื่อทั้งสองประเภทเพื่อเผยแผ่ธรรมได้เช่นกัน

โดยเฉพาะการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่นหนังสือ มีปรากฏทางพุทธศาสนาจำนวนมากที่ผลิตงานวรรณกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและนวนิยายอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วกัน เช่น สุชีพ ปุญญานุภาพ ผู้แต่งนวนิยายอิงหลักธรรม เรื่อง กองทัพธรรม ธรรมโฆษะ ผู้แต่งเรื่องลีลาวดี วศิน อินทสระ ผู้แต่ง พระอานนท์พุทธอนุชา เป็นต้น งานวรรณกรรมที่อิงหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาในไทยนั้นสามารถแบ่งลักษณะวรรณกรรมพระพุทธศาสนาออกเป็น ๒ ระยะ คือ ๑) ระยะก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก ๒) ระยะหลังได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก

๑) วรรณกรรมศาสนาระยะก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก

วรรณกรรมศาสนาในระยะนี้ ได้แก่ วรรณกรรมไทยที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปลายรัชกาลที่ ๓ หรือต้นรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเนื้อเรื่องส่วนมากมีที่มาจากคัมภีร์พระพุทธศาสนา แต่งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้สำหรับสั่งสอนประชาชนให้มีจิตใจเลื่อมใสศรัทธาและตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี ส่วนแนวคิดของเรื่อง เน้นพุทธปรัชญา คือความเป็นอนิจจังอันเป็นส่วนหนึ่งของหลักไตรลักษณ์ หรือ เน้นเรื่องการบุญกุศล เพื่อให้ได้ไปเกิดในชาติภพที่ดีกว่ามีความเชื่อว่าการมีความสุขที่แท้จริง คือความสุขทางธรรมส่วนรูปแบบในการแต่งนิพนธ์ใช้รูปแบบร้อยกรองและมีภาษาบาลี-สันสกฤตแทรกในเนื้อเรื่อง

๒) วรรณกรรมพระพุทธศาสนาระยะหลังได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก

ได้แก่วรรณกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๔ หรือต้นรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เนื้อเรื่องเน้นธรรมในชีวิตประจำวัน อาจเป็นเรื่องสมมุติเพื่อสร้างเหตุการณ์ที่ควรประพฤติปฏิบัติ ประยุกต์กับเหตุการณ์ทางสังคม เนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับอาชีพ เช่น ธรรมะในการเป็นครู หรือนักปกครอง แนวคิดในเนื้อเรื่องมีการนำเสนออย่างตรงไปตรงมาในเรื่องค่านิยมของสังคม และแก่นแท้ของศาสนา แสดงความคิดความเชื่ออย่างมีเหตุผลมากขึ้น ส่วนรูปแบบในการแต่งมีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ในส่วนที่เป็นร้อยแก้ว ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะและปรัชญาในพระพุทธศาสนา เพื่อแสดงข้อคิดทางปัญญา^๑

อย่างไรก็ตาม มีงานเขียนทางพระพุทธศาสนาที่ชวนให้อ่านและอ่านง่าย เช่น งานเขียนของวศิน อินทสระ ผู้วิจัยจึงเกิดกำลังใจและความกระหายใคร่รู้เกิดขึ้น เพราะความสามารถในการประพันธ์ ในการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สำนวนการเขียนที่อ่านง่าย มีความสละสลวยไพเราะ รัดกุม ไม่น่าเบื่อ ทำให้อ่านได้อย่างเบิกบานใจ ในขณะเดียวกันความรู้และสาระเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่แฝงอยู่ในงานเขียน สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนช่วยในการกำจัดทุกข์ไม่ว่าจะเป็นทุกข์ของปัจเจกบุคคลหรือทุกข์ในทางสังคม เมื่อมีผู้อธิบายธรรมะได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนเช่นนี้ ย่อมโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านให้สนใจค้นคว้าศึกษาธรรมะยิ่งขึ้น ประกอบกับพื้นฐานธรรมะที่ดีขึ้นตามลำดับ จะทำให้เข้าใจจนสามารถขบคิดธรรมะให้แตกได้บ้าง ผู้ประพันธ์นับได้ว่ามีส่วนช่วยจรรโลงและเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้คนที่ต้องการจะรู้ได้รู้ ตามภาษาที่เขาสามารถจะรู้และเข้าใจได้ การเขียนวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาเป็นวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ ซึ่งเริ่มต้นมาจากการแปลนวนิยายเรื่อง กามนิธ จากพระพุทธศาสนามหายาน เป็นผลงานการประพันธ์ของนักเขียนชาวเดนมาร์ก ชื่อ คาร์ล ออดอล์ฟ เจลลิรูป แปลโดยเสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป เวลาต่อมา สุชีโวภิกขุ ได้แต่งเรื่อง ไตรัมกาสาวพัสตร์ กองทัพนคร ภาค ๑ และ ภาค ๒ กลุ่มแม่น้ำนันทมา อาทิตยขึ้นทางตะวันตกและมีอีกหลายท่านได้แต่งวรรณกรรมตามแนวนี้

เช่นเดียวกับวรรณกรรมเรื่องหลวงพ่อบุญวัดโบสถ์ ผลงานของ นายทวี วรรณ ซึ่งเป็่นนักประพันธ์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาผู้หนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีผลงานการประพันธ์ที่ดีเด่น โดยได้รับรางวัลจาก ยู.เนส.โก. ใน พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งผลงานของท่านทุกเรื่อง มีเนื้อหาที่มุ่งเน้นหลักธรรมและคติธรรมในพระพุทธศาสนาต่างๆ ทำให้คนที่ได้อ่านผลงานของท่านเชื่อมั่นในการประพฤติปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาขึ้นมากขึ้น เป็นผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง ผู้ประพันธ์คือ คุณทวี วรรณ ได้เขียนบอกเล่าให้เห็นจุดสำคัญในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของเราว่า การ

^๑ สนิท ตั้งทวี, วรรณคดีและวรรณกรรมทางศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๒๕๑ – ๒๕๒.

เผยแพร่ว่าศาสนาโดยวิธีเล่าเรื่องและแทรกธรรมะอันจะทำให้คนเรานำไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ยังเป็นที่ต้องการของคนหมู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ยังไม่มีความรู้ทางศาสนา มีการสอดแทรกหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา และเหตุการณ์ในสังคมตลอดจนให้คุณค่าด้านคำสอน การศึกษา วัฒนธรรม และประเพณี

จากที่กล่าวมาเบื้องต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเรื่องหลวงพ่อบุญวัดโบสถ์ ผลงานของ นายทวี วรคุณ ที่มีลักษณะเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบนิยายแนวใหม่ให้ความเพลิดเพลิน และให้ความรู้ทางพุทธธรรม ที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งในการนำมาประพจน์ปฏิบัติตนเพื่อชีวิตที่ดีงาม ทำให้ผู้อ่านได้เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปในทางที่สร้างสรรค์ ได้รับความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และอรรถรสทางวรรณคดี ซึ่งผู้ศึกษาหวังว่า จะได้เป็นประโยชน์และได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่สื่อกำลังสนใจสืบต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความรู้ที่เกี่ยวกับวรรณกรรมทั่วไปและวรรณกรรมอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาเรื่องหลวงพ่อบุญวัดโบสถ์

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเรื่องหลวงพ่อบุญวัดโบสถ์

๑.๓ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นวนิยาย คือ เรื่องเล่า เพื่อเรียกวรรณกรรมประเภทเรื่องสมมติ หรือบันเทิงคดี เป็นร้อยแก้วแบบพรรณนาโวหาร

วรรณกรรมพระพุทธศาสนา คือ สิ่งที่ยืนยันโดยอาศัยเนื้อหาสาระ หรือหลักธรรมทางศาสนาตลอดจนนำบุคคลต่าง ๆ ในศาสนา ได้แก่ ศาสดา สาวก และ ผู้เกี่ยวข้องมาเป็นแก่นเรื่อง หรืออาจรวมถึงเรื่องราวที่คิดแต่งขึ้นใหม่ให้เป็นเรื่องในศาสนา

นวนิยายอิงพระพุทธศาสนา คือ นวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรืออาศัยเรื่องในพุทธประวัติและหลักธรรมในพระสูตรต่างๆ นวนิยายประเภทนี้ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาหลักทิมหายาน

หลวงพ่อบุญวัดโบสถ์ คือ นวนิยายอิงพระพุทธศาสนาดีเด่นผลงานการประพันธ์ของทวี วรคุณ ที่ชนะการประกวดได้รับรางวัล ยู.เนส.โก. ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่มีเนื้อหาทางคติธรรมของพระพุทธศาสนาเรื่องกฎแห่งกรรม

๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

วศิน อินทสระ ให้ทรรศนะเกี่ยวกับนิยายอิงหลักธรรมว่า นิยายอิงหลักธรรมและทรรศนะชีวิตนั้นก็มิมีลักษณะคล้ายยาซึ่งมีคุณภาพในการบำบัดโรค แต่แฝงไว้ด้วยความหวานเพียงเพื่อให้บุคคลผู้นั้นรับได้โดยสะดวกเท่านั้น นิยายจึงไม่ใช่ชีวิตจริง นิยายเป็นภาพสะท้อนของชีวิตจริง นักเขียนนิยายแม้จะมีความสามารถปานใดก็ไม่สามารถสะท้อนเท่าชีวิตจริงออกมาได้ทั้งหมด ชีวิตจริงมีความตื่นเต้น ชื่นเศร้า ระทมขมขื่นและสลับซับซ้อนกว่าชีวิตในนวนิยายยิ่งนัก ดังนั้นการศึกษาชีวิตจาก นิยายชั้นดี จึงเป็นสิ่งที่มิมีคุณค่าแก่ชีวิตอย่างล้นเหลือทั้งนี้เพราะผู้อ่านจะได้ตัวอย่างชีวิตทั้งด้านดีและด้านร้ายจากตัวละครในนวนิยายนั่นเอง และมีโอกาสที่จะเลือกเก็บส่วนดีมาไว้ประดับตน พร้อม ๆ กันนั้นก็จะได้ถ่ายทอดส่วนร้ายจากตนเสียด้วยเป็นกำไรอย่างมาก^๒

วศิน อินทสระ ได้ปรารภในหนังสือเรื่อง *ชีวิตนี้มีอะไร ?* สรุปได้ว่า บุคคลย่อมรับรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ตามภูมิปัญญาของตนเหมือนเด็กย่อมรับประทานได้ตามขนาดปากและวัยของตน ฉะนั้น หนังสือจึงควรมีหลายประเภทหลายระดับ เพื่อให้เหมาะแก่ภูมิปัญญาและอัธยาศัยของผู้อ่าน ซึ่งมีอยู่หลายระดับเช่นกัน ในการเขียนนวนิยายนั้น ข้าพเจ้ามุ่งเอาหลักธรรมเครื่องจรรโลงใจเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ ตัวละครในเรื่องเป็นเพียงองค์ประกอบให้ทรรศนะชีวิตเดินได้สะดวก และเป็นไปในลักษณะ “ทาสีรักษาเนื้อไม้” เท่านั้น^๓

รัฐจวน อินทรกำแหง ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการศึกษานิยายว่า ชีวิตควรมีแผนผัง เพื่อเป็นการเตรียมกรุยทางสำหรับอนาคตที่สดใสขึ้นบาทที่สุดเท่าที่สมองสติปัญญาความสามารถจะเสกสรรได้ ฉะนั้น ทุกคนจึงพยายามศึกษาเท่าที่โอกาสและความสามารถจะอำนวยให้ บางคนศึกษาด้วยการทดลองด้วยตนเอง บางคนศึกษาด้วยการสังเกตจากชีวิตของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จากในบ้าน ที่ทำงาน ตามถนนหนทาง บนรถเมล์ในตลาด ฯลฯ เหล่านี้ คือสถานที่แสดงภาพชีวิตทั้งสิ้น แต่ผู้ที่สามารถมองทะลุภาพชีวิตเฉพาะภาพไปให้เห็นตัวจริงของชีวิตนั้น ก็ต้องเป็นผู้ที่มีสายตาสเปเชียล โดยเฉพาะ เพราะมนุษย์เรายังฉลาดยิ่งรอบรู้เพียงใดก็ยังสามารถในการสร้างฉากลวงตาผู้อื่นได้สนิทยิ่งขึ้นเพียงนั้น แต่เพราะบางทีโอกาสไม่อำนวยให้ได้ศึกษาจากของจริง ฉะนั้น จึงมีบุคคลไม่น้อยที่หันมาลองศึกษาชีวิตจากหนังสือ ซึ่งผู้เขียนได้พูดเรื่องขึ้นจากชีวิตจริงของมนุษย์ เพียงแต่ระบายสลับให้ดูเจิดจ้า และมีชีวิตชีวามากขึ้น เพื่อเข้าใจและประทับใจแก่ผู้อ่านให้เห็นจริงจิ่งยิ่งขึ้น หนังสือประเภทนี้สื่ออย่างนี้เรียกว่า “นวนิยาย” นั่นเอง

^๒ วศิน อินทสระ, *ภาพจำลองชีวิต*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สื่อการค้า, ๒๕๑๐), คำนำ.

^๓ วศิน อินทสระ, *ชีวิตนี้มีอะไร ?*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๒๘), คำนำ.

เหตุไรชีวิตกับนวนิยายจึงดูมีความใกล้เคียงกัน ๆ จริงอยู่ ผู้เขียนนวนิยายทุกคนจะบอกว่า ตัวละครในเรื่องก็เป็นตัวสมมติ ฉากในเรื่องก็เป็นฉากสมมติ ความเป็นไปแห่งเรื่องก็เป็นเรื่องสมมติทุกอย่าง เป็นเรื่องของความสมมติทั้งสิ้น แต่เป็นความสมมติที่มีเค้าโครงใกล้เคียงความเป็นจริงในชีวิตจริงของมนุษย์ เพราะความสมมติหรือจินตนาการของผู้เขียนนวนิยายนั้นย่อมเกิดจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ความรอบรู้และความเล็งเห็นในแก่นความจริงของชีวิต ในแต่ละแง่มุมของผู้เขียนแต่ละคนโดยเฉพาะ ซึ่งนวนิยายเรื่องใดจะใกล้เคียงความเป็นจริงของชีวิตมากน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วโดยเฉพาะด้านของผู้เขียนนั้น

ในชีวิตจริง มนุษย์ได้พบการต่อสู้ขัดเคืองกันเองระหว่างมนุษย์ ความรักที่เอาแต่จะได้ในบางครั้งและความรักนี้พร้อมแต่จะให้ในบางครั้ง...ในชีวิตจริง มนุษย์หัวเราะร่ำด้วยความลืมหืมตัวเมื่อสมหวังสมปรารถนา แล้วไม่ช้านานก็กลับร้องไห้คร่ำครวญด้วยความทุกข์ทรมานนี้เกิดจากความสูญเสีย ความพลาดหวังและความหมดหวังในชีวิตในนวนิยาย ตัวละครสมมติเหล่านั้นคงมีจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกไม่ผิดไปจากมนุษย์จริง ฉะนั้น “ชีวิตกับนวนิยาย” ซึ่งมีสัมผัสพันธ์อย่างที่จะตัดให้ขาดออกจากกันเสียไม่ได้ มันเป็นกระจกที่ส่องให้เห็นภาพสะท้อนซึ่งกันและกัน และเพราะท้องฟ้าแห่งชีวิตมนุษย์ มักจะมีดคลุ้มด้วยเมฆและพายุมากกว่าความใสกระจ่างด้วยแสงเดือน^๔

๑.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัลภา อัลภาخم ได้ศึกษา เรื่อง “พุทธปรัชญาเรื่องกรรมในงานเขียนของกฤษณา โอโสกลิน” สรุปได้ว่า ในนวนิยายของกฤษณา โอโสกลิน ได้นำเสนอพุทธปรัชญาเรื่องกรรมไว้อย่างชัดเจน ผู้แต่งมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ของมนุษย์ว่า มีผลสืบเนื่องมาจากกรรมที่กระทำไว้ในชาติปางก่อน กิเลสตัณหาเป็นบ่อเกิดแห่งกรรมและวิบากกรรมซึ่งหมุนเวียนไปเป็นวัฏสงสารดังปรากฏในนวนิยายเรื่องเรือนมนุษย์ และน้ำเซาะทราย เป็นต้น^๕

วัฒนา มูลเมืองแสน ศึกษาเรื่อง “นวนิยายอิงพุทธศาสนาของไทยวรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย” สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาเปรียบเสมือนมหาสมุทรแห่งอณูมณีนางปัญญานั้น วรรณกรรมพระพุทธศาสนาเป็นสื่อในการประกาศเกียรติคุณของอณูมณีนางปัญญาและเป็นวรรณกรรมคำสอนที่มีค่าในการเผยแพร่พุทธธรรม และควรที่จะสรรเสริญพุทธศาสนิกชนผู้มีความเพียรพยายามงานสร้าง

^๔ รัญจวน อินทรกำแหง, ภาพจากนวนิยาย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพร่พิทยา, ๒๕๑๑), หน้า ๓-๔.

^๕ อัลภา อัลภาخم, “พุทธปรัชญา เรื่อง กรรม ในนวนิยาย ของ กฤษณา โอโสกลิน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตสาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐), บทคัดย่อ.

วรรณกรรมในรูปแบบนวนิยายอิงพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในวงการวรรณกรรมที่เรียกว่าวรรณกรรมคำสอน (Didactic)^๖

ดวงทิพย์ โรจน์กจิกรติการ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง จอมจักรพรรดิอโศก ผลการวิจัยพบว่า ประวัติของจอมจักรพรรดิอโศก ตั้งแต่ทรงพระราชสมภพจนถึงเสด็จสวรรคตในระหว่างพระชนม์ชีพ พระองค์ทรงประสบกับความสุข ความทุกข์ ความสมหวังและความผิดหวังที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนสลับกันเข้ามาในพระชนม์ชีพ จนเมื่อบั้นปลายของพระชนม์ชีพจะต้องดำเนินชีวิตไปตามครรลองของพระพุทธศาสนา ทรงได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อบริหารประเทศให้เจริญรุ่งเรืองตลอดจนแผ่ไพศาลไปยังนานาประเทศ รวมถึงประเทศไทยเราด้วย...ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมนั้น ก็จะนำเสนอทั้งแง่ ความสุข ความทุกข์ ความคับแค้นใจ ความพลัดพราก ความผิดหวัง เป็นต้น ของตัวละครแต่ละตัว อีกทั้งการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง โดยใช้หลักทศพิธราชธรรมแทนการประหัตประหารประชาชน ผู้มีความเห็นตรงกันข้ามกับพระองค์^๗

ทิวาทิพย์ เทียมชัยภูมิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง สีสาวดี ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเรื่องนี้จัดเป็นวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาประเภทหนึ่งที่มีแนวคิดในการประพันธ์แบบธรรมนิยม แนวคิดนี้มุ่งนำหลักปรัชญาคติชีวิตมาสอดแทรกลงในเนื้อเรื่องของวรรณกรรม เพื่อที่จะสอนผู้อ่านให้รู้จักศีลธรรมเป็นแนวทางของชีวิตและหากพิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่าเป็นเรื่องแต่งขึ้น มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแทรกอยู่ เช่น ไตรลักษณ์ เจริญธรรม^๘

วิจิตตรี ธรรมรักษ์ ได้ศึกษาเชิงวิเคราะห์ธรรมนิยายอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง พระอานนท์พุทธอนุชา ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมในวรรณกรรมอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา เกี่ยวกับหลักคำสอนด้านจริยธรรมและหลักคำสอนที่เป็นสัจธรรม พบว่าหลักคำสอนด้านจริยธรรมมีหลักคำสอนที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักที่ควรประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ประการ

^๖ วัฒนา มูลเมืองแสน, “การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายอิงพระพุทธศาสนาของไทย : วรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาคศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙).

^๗ ดวงทิพย์ โรจน์กจิกรติการ, “การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเชิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีเรื่อง จอมจักรพรรดิอโศก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙).

^๘ ทิวาทิพย์ เทียมชัยภูมิ, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีเรื่อง สีสาวดี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

ได้แก่ โอวาท ๑๐ ข้อของธัญชัยเศรษฐีมอบให้นางวิสาชา หลักการเป็นผู้นำที่ต้องรักษาไว้การเป็นผู้มีความมัตถุญญเป็นผู้มีความเสียสละหลักการที่ชี้ให้เห็นว่าพระอานนท์แสดงการพิทักษ์สิทธิสตรีและหลักที่แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นบัณฑิตย่อมมีจิตมั่นคง หลักคำสอนทั้ง ๖ ประการเป็น หลักคำสอนพระพุทธศาสนาและผู้ที่ศึกษาทั่วไปควรพิจารณาและนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน^๙

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิยายอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีสำคัญต่อการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นสื่อที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงหลักธรรมและความรู้ด้านต่างๆ ของพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อจริยธรรมของคนในสังคมเป็นอย่างยิ่ง

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยทางด้านเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนดังนี้

๑.๕.๑ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ ได้แก่พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๓๙ เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง

๑.๕.๒ ศึกษาเนื้อหาของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมวรรณกรรมเรื่องหลวงพ่отองวัดโบสถ์ ผลงานของ นายทวี วรคุณ

๑.๕.๓ นำมาศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัย

๑.๖ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาศึกษาความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา วรรณกรรมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมวรรณกรรมเรื่องหลวงพ่отองวัดโบสถ์ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเรื่องหลวงพ่отองวัดโบสถ์ ที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมของทวี วรคุณและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับ

^๙ วิจิตตรี ธรรมรักษ์, “ศึกษาเชิงวิเคราะห์ธรรมนิยายอิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

๑.๗.๑ ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับเกี่ยวกับวรรณกรรมทั่วไปและวรรณกรรมอิงหลักฐานทางพระพุทธศาสนา

๑.๗.๒ ได้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดในวรรณกรรมอิงหลักฐานทางพระพุทธศาสนา เรื่องหลวงพ่отองวัดโบสถ์ ของทวี วรรณ

๑.๗.๓ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับศึกษาหลักฐานทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรมเรื่อง หลวงพ่отองวัดโบสถ์ ของทวี วรรณ

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

